

จีระนัน พิมพ์ดี : การประเมินขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม จิตวิทยา และสังคมวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (EVALUATION OF TOURISM CARRYING CAPABILITY OF ENVIRONMENT, PSYCHOLOGICAL AND SOCIAL-CULTURAL FOR CULTURAL TOURIST SITES)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปภากร พิทยชาวล, 139 หน้า.

คำสำคัญ : ระดับผลกระทบ, ขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม, ขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา, ขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวถือว่าเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ ซึ่งมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยส่งผลทำให้เกิดผลกระทบเรื่องปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกแอัด มีความพึงพอใจน้อย และไม่สนใจที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง ดังนั้นจึงได้มีการวิจัยครั้งนี้และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับผลกระทบปัจจุบันและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม จิตวิทยาและสังคมวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละรูปแบบและเสนอแนะแนวทางและมาตรการการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยได้มีการศึกษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

ผลการศึกษาพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่หมู่บ้านศิรีวงมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำพบว่ามีความจุลินทรีย์กลุ่ม Heterotrophs เกินมาตรฐาน พื้นที่สนามช้างอารีนาด้านคุณภาพเสียงมีระดับการรบกวนที่มีผลกระทบสูงและด้านสภาพอากาศมีผลกระทบสูง พื้นที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ด้านคุณภาพเสียงมีผลกระทบสูง พื้นที่พระตำหนักดอยตุงด้านคุณภาพอากาศมีผลกระทบน้อยและด้านขยะมูลฝอยมีผลกระทบปานกลางทั้ง 4 จังหวัด และในส่วนของด้านจิตวิทยามีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1 ระดับความรู้สึกแอัดเกี่ยวกับจำนวนของนักท่องเที่ยว (CI) 2 สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและลักษณะทางภูมิทัศน์ (Cu) 3. การบริหารจัดการพื้นที่ (Sa) 4 จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบในชุมชน (Nu) และ 5 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวคนอื่นๆที่เดินทางมาท่องเที่ยว (Be) และจากผลการทดสอบ Scheffe คือการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 การท่องเที่ยววัฒนธรรมชนบท, กลุ่มที่ 2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทันสมัย, กลุ่มที่ 3 การท่องเที่ยวแหล่งมรดก และกลุ่มที่ 4 การท่องเที่ยววัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า กลุ่มที่ 1 การท่องเที่ยววัฒนธรรมชนบทนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ 2, 3 และ 4 เนื่องจากเป็นการบริหารจัดการไม่มีหน่วยงานภาครัฐโดยตรงในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ด้านสังคมวัฒนธรรมมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ 1 ด้านยาเสพติด (Dr) 2 ด้านอาชญากรรม (Cr) 3 ด้านประชากรแฝง/นักลงทุนจากภายนอก (Hp) 4 ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว/สังคม (Fs) 5 ด้านการเข้าถึงการศึกษา (Ae) 6 ด้านการรักษาพยาบาล (Mt) 7 ด้านความรู้สึกแออัดที่การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน (Fc) 8 ด้านวัฒนธรรม (Ct) และ 9 ด้านความภาคภูมิใจ (Pr) และจากผลการทดสอบ Scheffe พบว่า กลุ่มที่ 1 การท่องเที่ยววัฒนธรรมชนบทมีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคนในชุมชนในทางลบมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ 2, 3 และ 4 เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนบทเป็นการร่วมมือของคนในชุมชนกันเองทำให้ขาดความเข้าใจในการบริหารจัดการพื้นที่

สาขาวิชา วิศวกรรมอุตสาหการ

ปีการศึกษา 2565

ลายมือชื่อนักศึกษา *วิระนัน*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ปภ*

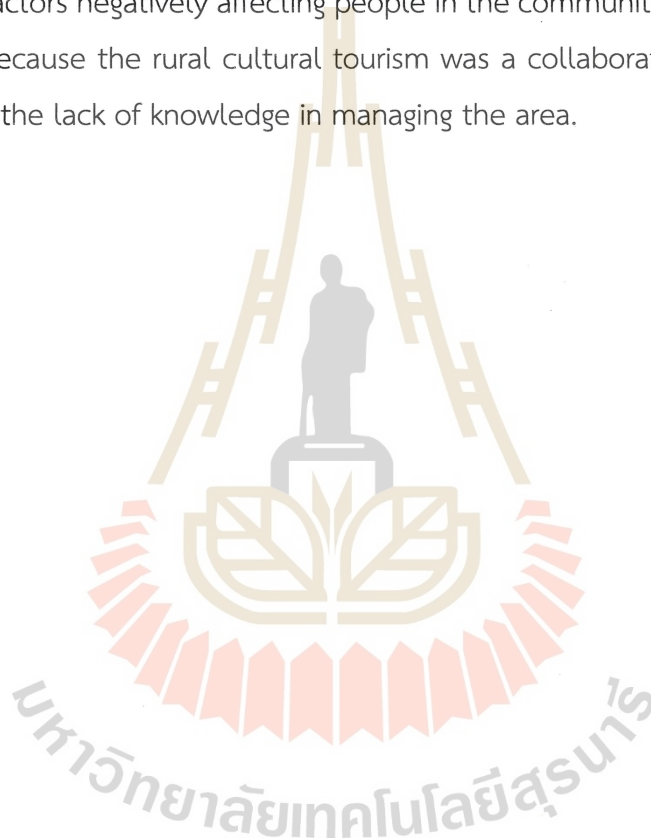
JIRANAN PIMDEE : EVALUATION OF TOURISM CARRYING CAPABILITY OF ENVIRONMENT, PSYCHOLOGICAL AND SOCIAL-CULTURAL FOR CULTURAL TOURIST SITES. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PAPHAKORN PITAYACHAVAL, Ph.D., 139 PP.

Keywords : The impact level, Environmental carrying capacity, Psychological carrying capacity, Socio-cultural carrying capacity

Tourism is considered the main industry that plays an important role in generating income for the country. which has a large number of tourists traveling in Thailand resulting in an increase in the impact of the waste problem, tourists feel crowded, less satisfied and not interested in returning to travel again. Therefore, this research aims to study the current impact level and study the data analysis on the impact of environmental, psychological and socio-cultural factors in each cultural tourism site, and recommend guidelines and measures for the management of cultural tourism sites. The areas of cultural tourism sites were divided into 4 regions: the North, the Central, the Northeast and the South.

The results of the environmental aspects in Kiriwong Village showed that it had the water quality check showed that the number of Heterotrophs microorganisms exceeded the standard. In Chang Arena, it had a high impact on the sound noise level, and had a high impact on the weather quality. In Wat Phra Si Sanphet, it had a high impact on sound quality. In Doi Tung Palace, it had a little impact on air quality. And solid waste had a moderate impact in all 4 provinces. In psychological aspects showed that there was different management of cultural tourism sites in each type of tourism, significantly in all 5 aspects: 1 Congestion level regarding the number of tourists (Cl), 2 Cultural environment and landscape characteristics (Cu), 3 Area management (Sa), 4 Number of tourists found in the community (Nu), and 5 Behavior of other tourists traveling (Be). The Scheffe statistical is comparing the differences between 4 groups, namely group 1: rural cultural tourism, group 2: modern cultural tourism, group 3: heritage tourism and group 4: local wisdom cultural tourism. And The results showed that, based on Group 1: Rural Cultural Tourism, tourists had the lowest satisfaction

compared to Group 2, 3 and 4 because the rural cultural tourism was managed without the help of government agency directly. In socio-cultural aspects showed that there was different management of cultural tourism sites in each type of tourism, significantly in all 9 aspects: 1 Drug (Dr), 2 Crime (Cr), 3 Population/external investors (Hp), 4 Family/social relations (Fs), 5 Access to education (Ae), 6 Medical treatment (Mt), 7 Congested feeling that tourism affects people in the community (Fc), 8 Culture (Ct) and 9 Pride (Pr). The Scheffe statistical results showed that Group 1: Rural Cultural Tourism had factors negatively affecting people in the community compared to Group 2, 3 and 4 because the rural cultural tourism was a collaboration of people in the community in the lack of knowledge in managing the area.

School of Industrial Engineering
Academic Year 2022

Student's Signature.....*สิริรัตน์*
Advisor's Signature.....*ชว*